

Копырина Лидия Васильевна

Воспитатель МБДОУ ЦРР-Д/с №89 «Парус» г. Якутск

Бэлэмнэнии бөлөх. Ахсаан дьарыгын технологическай картата

Бэлэмнэнии бөлөх. Ахсаан дьарыгын технологическай картата

Тиэмэтэ: «Ахсаан дойдутугар саас кэлбит»

Сыала: Дьыл кэмнэрин хатылаан чинэтии, саас бэлиэлэрин бигэргэтии, 10 чыыһыла састаабын чинэтии..

Соруктара

Уерэтии:

- 10 иһинэн чыыһыла састаабын чинэтии, 20 иһинэн чыыһылалары хас биирдии чыыһыланы миэстэлэригэр туруоруу.
- эбии уонна кобурэтии дьайыылаах арифметика задачаларын онорон табаарарга сатабылларын уоскэтии, ити задачалар холобурдарынан наардаабын.

Сайыннары: Тыл саппаабын байытыы, о5олор бэйэлэрин ыккардыгар сэхэргэһиилэрин салгыы сайыннарыы. О5о толкуйдуур дьобурдарын, ой-санаа дьобурун сайыннарыы.

Иитии: О5о элбэҕи билиэн – көрөр баҕатын иитии; улахан киһиэхэ, алтыһар табаарыстарыгар убаастабыл сыһыанын иитии. Эппиэтнэстээхтик сыһыаннаһан, бэйэ - бэйэҕэ көмөлөсүһүү.

Туттуллар тэриллэр: хортуонтан: 6 тулуктар, 4 күөрэгэй, ньургуһуннар 6 устуука, чыыһылаларга «дьиэлэр», улахан размердаах сыһпаралар, колонка, ааҕар палочка набордара.

Дьайымал тутула	Матырыйааллар, Оонньуур кииннэрэ	Ньымалар	Уһуйааччы дьайымала Оҕолор дьайымаллара
Түгэннэ киллэри (мотивация)	Бөлөхтөөх хос	Ыйытыылар	(Оҕолор төгүрүччү тураллар) - Оҕолор, билигин дьыл ханнык кэмэй? (саас) - Онтон ханнык ыйый (кулун тутар)? - Сөп. Саас айылҕа уһуктар, үөһнэр-көйүүрдэр, тыа кыыллара дьизэлэриттэн тахсаллар. Сөбүлэхэбит дуо?
Сыал туруоруу, былааннаһын (План действия)		Тус сыала: сааспытын кэлэрин түргэтэтэбит	- Онтон, бүгүн оҕолор, таһырдыа төптөрү тымныйан хаалбыт ди. Хайдах гынаммыт сааспыт кэлэрин түргэтэтэбит? - Оҕолор, биһиги бүгүн Математика дойдутугар айанныахпыт, онно эмиэ саас буолбут эбит, тийэммит айылҕа уларыыыларын булуохпутун наада уонна ахсаан соруудахтарын толоруохпут. Бэлэмнит дуо?
Оҕолору салайыы (Управление деятельностью детей)		Продуктивной уонна репродуктивной көрүн боппуруостара	- Көрүн эрэ оҕолор, наһаа элбэх сыыппаралар ыйанан тураллар эбит. (Бөлөххө араас сиринэн сыыппаралаар ыйанан тураллар). Онтон бу тугуй? (оҕолор болҕомтолорун муостаҕа сытар харалдыктарга туһаайабыт) - Харалдык диэн тугуй оҕолор? (Харалдык диэн хаар

			<p>ууллубут сирэ)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Көрүн эрэ, тоџо хаарбыт ууллубутуй? (тоџо диэтэххэ сылаас буолбут). - Тоџо сылаас буолбутуй? (Күн күүскэ сылыппыт). - Саас кэллэбинэ, күннэ өссө туох уларыйыылар тахсалларый? (Күммүт күүскэ тыгар, үөһээ тахсар). - Көрүн эрэ, бу чыыһылалар олорор дьиэлэрэ (элбэх этээстээх дьиэни көрүү). Чыыһылалар сааскы күннэ наһаа үөрбүттэр уонна оонньообуттар. Оонньоуу сылдыан, дьиэлэригэр олорор миэстэлэрин бутуйбуттар. Көмөлөһүөххэйин. (Биир оџо 20 дылы ааџар) - Аны билигин 20 төттөрү ааџаххайын. - Оџолор, бастакы этээскэ олорор чыыһылалар аһара оонньооннор сорохторо сүтэн хаалбыттар. Ханнык чыыһылалар сүппүттэрий? (Оџолор сүппүт чыыһылалары көрдүүлэр. Холобур, - бу дьиэџэ олорор чыыһыланы бул. - ханнык чыыһыла тийбэтий? - ханнык чыыһыланы манна туруораџыный? - ханнык чыыһыла саамай улаханый? кыраный? <p>Колонкаџа чыычаахтар ырыалара иһиллэр.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Чыычаахтар ырыаларын истэџит дуо? - Ханнык чыычаахтар кэлбиттэрий? (Туллуктар - саас кэлбитин бэлиэлэрэ) - Ааџаххайын эрэ, хаһыаларый? (алталар) - Өссө атын чыычаахтар кэлбиттэр. Күөрэгэйдэр. Хаһыаларый? (төрдүөлэр) - Билигин, биһиги чыычаахтар тустарынан задача толкуйдуохпут. Бастатан туран задача туохтан турарын саныаххайын эрэ. (Усулуобуйата, ыйытыыта уонна суоттааһына).
--	--	--	---

			<ul style="list-style-type: none"> - Маска 6 тулук олорбут. Кинилэргэ эбии 4 күүрэгэй кэлбит. Барыта хас чыычаах буоллай? - Онтон билигин биһиги көбүрэтиигэ задача толкуйдуохпут. - Маска 10 чыычаах олорбут. Олортон 4 күүрэгэй чыычаах көтөн баран хаалбыттар. Маска хас чыычаах хаалбыты? - Онтон оҕолор, чыычаахтарга дьиэлэрин тугунан онороллоруй? (өтүөннэн, эрбииннэн, тоһоҕоннон, фанераннан, дуосканнан) - Онтон биһиэхэ туттар маллар суохтар, онон биһиги палочкалартан оноруохпут. (Оҕолор соруудаҕы толороллор). <i>Хамсаныылаах физминутка. Тылыгар сөп түбэһиннэрэн хамсаныылары онгороллор.</i> - Уна диэки көрөбүн, Ханас диэки көрөбүн Оту эмиэ көрөбүн Үөһээ күнү көрөбүн Олус олус үчүгэй. - Биһиги оонньуур кэммитигэр оҕолор, сыырга ньургуһуннар үүммүттэр. Көрүн эрэ, хас биирдии сибэкки бэйэтэ чыыһылалаах. Сибэккилэрбит өссө да аһылла иликтэр эбит. Көмөлөһүөххэйин. Сибэкки чыыһылалаах. Ол чыыһыла тахсарын курдук сөп түбэхэр эминньэхтэри талыахтааххыт. (Эминньэхтэргэ чыыһылалар сурулла сылдьаллар). Ким сөп түбэхэр чыыһыла булбут, сибэккигэ эминньэхтэрин сыһыарар. - Маладьыастар, эһиги соруудаҕы толордугут. Бу сибэккилэр сыыр сирэйин киэргэттилэр. Эбэтэр, үргүүбүт ду? (Суох, бу сибэккилэри үргүүр көңүллэммэт, тоҕо диэтэргин кыһыл кинигэҕэ киирбиттэр).
Түмүк		Хайҕабыл	<ul style="list-style-type: none"> - Эһиги соруудахтары сөпкө толороннот, сааспыт биһиэхэ

(Итог, рефлексия)		бопнууруостар	түргэнник кэлэр буолла. - Ханнык соруудабы ордук сөбүлээтигит? (оҕолор эппиэттэрэ) - Ханнык соруудахха ыарарҕаттыгыт? - Соруудабы барытын сөпкө толордубут дии саныгыт дуо?
----------------------	--	---------------	--

РП:

- Хас биирдии бэйэбит сотторбут нүөмэрин өйдүүбүт.
- *Прогулкаба тахсарга таннарбытыгар* ханнык атах таҥаһа улаханын тэннээн көрөбүт, хас оҕо куурканнан кэлбитий, хас оҕо комбинезоннаабый, ким шарфига уһунуй (кылгаһый), хайдах атах таҥаһын кэппиттэрин өйдөөн көрөбүт (уна, ханас атахха), таҥастарыгар ханнык геометрической фигура баарый (хармаанара, уруһуйдара), юбкалара, шортиктара хайдабый (уһун, кылгас, синньигэс, эмис) и т.д. Хаһыс кабинкаба таҥастара баарый (бастакы, иккис, үһүс, төрдүс и т.д), таһырдыа тахсарбытыгар иккилии буолан (паранан) сиэттиһэн тахсабыт.
- *Утуйан туруу:* муостаба массаж көбүөрдэрин тэлгэтэбит, хас баарын аабабыт, өнгүн, форматын, массаж мэчиктэринэн дьарык (уна, ханас илиигэ).
- *Сарсыардаангы гимнастика,* хамсаныны аабаллар (өрө-таннары аабаллар), иннигэр, кэннигэр, уна, ханас, үөһээ, аллараа хайысхалары бигэтэллэр.
- *Дьуһуурнайдар:* салфетканы, килиэп иһитин остуол ортотугар уураллар, килиэби хас оҕо иһитэ баарынан аабан уураллар, салфетницаба түөттүү салфетка аабан уураллар, чааскыларын скатерть үөһээ уна муннукка уураллар. Дьуһуурнайдар менюу кэпсииллэригэр, суукка ханнык кэмин туһаайан этэллэр (сарсыарда, күнүс, түөртүүр, киһээ).
- *Аһылык бириэмэтигэр* тэриэлкэ, бүлүүскэ төгүүрүгэр болҕомтобутун уурабыт, кэтилиэт, батон – ньолбоҕор, запеканка – түөрт муннук.
- *Физкультура дьарыгар* тахсарга: унуохпунан турабыт, инникии уһуттар, онтон кыралар.

- *Таһырдыа:*
- куруук ахсаанна эрчиллии (таастары, сэбирдэхтэри, мастары, биэдирэлэри, формалары, күрдьэхтэри, талахтары, чыычаахтары, үөһнэри-көйүүрдэри, сибэккилэри ааҕа сылдьаллар).
- инчэҕэй кумахха атах суолун тэннииллэр (бэйэ бэйэлэрин, иитээччини кытары),
- араас хамсаныылаах оонньууларга иннигэр, кэннигэр, уһа, хангас хайысхалары хатылыгы сылдьаллар.
- талахтарынан араас геометрической фигуралары таһаараллар (түөрт муннук, уһун көнө муннук, үс муннук, трапеция, ромб).

Сарсыарда бөлөбүнэн мустуу: хас кыыс, уол кэлбитин ааҕыы, кун дыыл халандаарын толоруу (чыыһыланы, нэдиэлэ хаһыс күнүн, ыйы).

РВД:

1. Чинчийии

- Хаары ууллаһан ыйааһыннаан көрүү (5 биэдирэ хаар ууллуннаҕына хас биэдэрэ буоларый?)
- Ньургунун сибэккини чинчийии (хас эминньэхтээҕий, төһө уһун буоларый, хас араас өгнөөбүй)

2. Сыбаан оноруу

- Ньургунун сибэккини сыбаан оноруу (5 эминньэхтээх)
- Чыычаахтары сыбаан оноруу (хас кынаттааҕый, атахтааҕый, харахтааҕый, тумсулааҕый)

3. Бииргэ мустан оонньоохха

- «Сааскы дьаарбанка» (хас рассада атыылаатыгыт? Биир рассада сыаната төһөнүй? Икки рассада сыаната төһөнүй?)
- «Обуруот астарын олоһуу» (обуруорт астарын төһөнү олоһубуттары ааҕаллар: хас обурсу олортугут? Хаһыс туһар кирээдэҕэ олортугут? Хас көрүнү олортугут? Обуруоппут астар ханнык геометрической фигураҕа майгынныыллары – обурсу – ньолбоһор, помидор – төгүрүк и у.а.)

4. Хамсаныылаах оонньуу:

- “Бөтүүк” (оџолор төгүрүччү сыппаралаах карточкаларын аттыгар тураллар, бөтүүгү талаллар. Бөтүүк ортотугар туран болџомтолоохтук көрөр уонна ханнык сыппара суруллубутун өйдөөн хаалар. Бөтүүк “Ку-ка-ре-куу» диэн хаһытаатаџынан оонньооччулар сүүрэллэр. Оџолор «стоп» хамаанданнан сыппараларын ытыстарынан сабаллар, ханнык сыппара суоџун бөтүүк таайахтаах)

5. Сыһыаран оноруу

- коллективнай үлэ «Саас иһэр» (хас дьиэни сыһыардыбыт? дьиэбит ханнык геометрической фигуралартан туттугут? хас түннүктээџий? хас этээстээџий? хас чыычаах онордугут? хас мас үүнэн турарый?)

6. Оригами

- Ньургуһун сибэккини оноруу (А4 кумааџыны чаастарга анаардаһын, түөрт муннуктан үс муннук, квадрат оноруу)

7. Уруһуй

- «Ийэбэр букет» (букетка хас сибэкки баарый? хас роза, тюльпан баарый?)

- “Муус устар” (Хас мас баарый? өрүс синньигэс ду кэтит ду? төһө уһунуй, кылгаһый?)

- “Сааскы пейзаж” (хас араас өнгү тутуннун? Маска хас тиин олороруй? Ханнык геометрической фигураннан тиини оноруохха сөбүй? Суукка ханнык кэмин уруһуйдаатыгыт?).